

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 1977-1978

10 NOVEMBER 1977

Voorstel van wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering ten aanzien van het « privé-leven »

(Ingediend door de heer de Stexhe c.s.)

TOELICHTING

In 1974 en in 1975 zijn bij de Kamer van Volksvertegenwoordigers en bij de Senaat voorstellen van wet ingediend tot wijziging van artikel 1384, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek, betreffende de aansprakelijkheid van de ouders voor de schade veroorzaakt door hun minderjarige kinderen :

— Voorstel van de heer Lagasse van 8 oktober 1974, Gedr. St. Senaat 394;

— Voorstel van de heer A. Claes van 20 februari 1975; dit voorstel werd door de Kamer van Volksvertegenwoordigers aangenomen op 27 november 1975 (verslag Mevr. Ryckmans, Gedr. St. Kamer 441 (1974-1975) nr. 2).

Het ontwerp werd daarna gewijzigd, eerst in de Senaat (verslag-de Stexhe, nr. 724 (1974-1975) nr. 2 van 23 maart 1976), vervolgens in de Kamer van Volksvertegenwoordigers (verslag Mevr. Ryckmans, 441 (1974-1975), nr. 4 van 1 juli 1976) en tenslotte opnieuw in de Senaat (verslag-de Stexhe, 724 (1975-1976) nr. 4 van 27 november 1976).

Op 20 januari 1977 heeft de Senaat tenslotte de volgende tekst aangenomen :

« De vader en de moeder zijn aansprakelijk voor de schade veroorzaakt door hun minderjarige kinderen. »

Deze tekst is vervolgens aangenomen door de Kamer van Volksvertegenwoordigers op 30 juni 1977 en is de wet geworden van 6 juli 1977.

**

SENAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1977-1978

10 NOVEMBRE 1977

Proposition de loi relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité « vie privée »

(Déposée par M. de Stexhe et consorts)

DEVELOPPEMENTS

En 1974 et en 1975, la Chambre des Représentants et le Sénat ont été saisis de propositions de loi tendant à adapter l'article 1384, 2e alinéa, du Code civil relatif à la responsabilité des parents dans le cas de dommages causés par leurs enfants mineurs :

— Proposition de M. Lagasse du 8 octobre 1974, Documents Sénat 394;

— Proposition de M. A. Claes, du 20 février 1975. Celle-ci étant adoptée par la Chambre des Représentants le 27 novembre 1975 (rapport de Mme Ryckmans, Doc. 441 (1974-1975) n° 2).

Ce projet fut ensuite modifié successivement au Sénat (rapport de M. de Stexhe, n° 724 (1974-1975), n° 2 du 23 mars 1976), à la Chambre des Représentants (rapport de Mme Ryckmans, 441 (1974-1975), n° 4 du 1er juillet 1976), puis à nouveau au Sénat (rapport de M. de Stexhe, n° 724 (1975-1976), n° 4 du 27 novembre 1976).

Finally, le Sénat a adopté le 20 janvier 1977 le texte suivant :

« Le père et la mère sont responsables du dommage causé par leurs enfants mineurs. »

Ce texte fut approuvé ensuite par la Chambre des Représentants, en date du 30 juin 1977 et est devenu la loi du 6 juillet 1977.

**

Bij de behandeling van de aanpassing van artikel 1384, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek aan de ontwikkelingen op het gebied van het familierecht (vervanging van het vaderlijk gezag door het ouderlijk gezag) werd de aandacht van het Parlement in het bijzonder gevestigd op de sociale drama's die zeer vaak het gevolg zijn van het feit dat de ouders, die burgerrechtelijk aansprakelijk zijn, voor zware financiële lasten komen te staan: schadeloosstelling van derden die het slachtoffer zijn van fouten begaan door hun kinderen, indien de ouders niet de voorzorg hebben genomen om zich tegen die aansprakelijkheid te verzekeren.

De verslaggever in de Kamer van Volksvertegenwoordigers (Mevr. Ryckmans) heeft het nut onderstreept van een campagne voor de veralgemening van de gezinsverzekering. Tijdens de debatten in de Senaat heeft ook de Commissie voor de Justitie gewezen op de wenselijkheid om zo vlug mogelijk een wetsvoorstel in te dienen waarbij de wettelijke aansprakelijkheidsverzekering van het gezin verplicht zou worden gesteld (zie Handelingen Senaat van 29 april 1976, blz. 2008).

Te dien einde hebben wij begin 1976 de nodige contacten gelegd met deskundigen en inzonderheid met de Beroepsvereniging van de Verzekeringsondernemingen.

De voorbereiding van dit wetsvoorstel werd vervolgens opgeschort omdat de Staatssecretaris, toegevoegd aan de Minister voor Economische Zaken, zijn voornemen te kennen had gegeven om een wetsontwerp in te dienen en op zijn beurt contact had opgenomen met de Beroepsvereniging van de Verzekeringsondernemingen en de Commissie voor de Verzekeringen.

Dat voorbereidend werk heeft geleid tot een tekst die ruime bijval heeft gevonden.

Wij achten het noodzakelijk deze kwestie zo spoedig mogelijk wettelijk in orde te brengen.

Dat is de strekking van dit voorstel.

**

Over het beginsel van een verplichte wettelijke aansprakelijkheidsverzekering van de ouders of, ruimer opgevat, een wettelijke aansprakelijkheidsverzekering ten aanzien van het privé-leven, schijnt volkomen overeenstemming te bestaan: er doen zich zeer vaak sociale drama's voor als de ouders niet verzekerd zijn. Dat is ook het standpunt van de Commissie voor de verzekeringen.

De statistieken wijzen uit dat de schoolbevolking thans bestaat uit ongeveer 1 900 000 kinderen en jongeren.

Slechts de helft van de ouders heeft een aansprakelijkheidsverzekering voor het gezin gesloten.

Bij de uitvoering van die gezinsverzekeringspolissen blijkt dat de kinderen de oorzaak zijn van ongeveer de helft van de gedekte ongevallen, onder meer wat betreft de verkeersongevallen die aanleiding kunnen geven tot zeer zware financiële vergoedingen.

L'examen de cette adaptation de l'article 1384, alinéa 2, du Code civil, à l'évolution du droit de la famille (autorité parentale remplaçant l'autorité paternelle) a attiré la particulière attention du Parlement sur les drames sociaux résultant souvent du fait que le père ou la mère, civilement responsables, se trouvent confrontés avec de lourdes obligations financières: indemnisation de tiers victimes de la faute d'enfants, lorsque les parents n'ont pas eu la prévoyance de faire couvrir leur responsabilité par une assurance.

Le rapporteur à la Chambre des Représentants (Mme Ryckmans) avait souligné l'intérêt d'une campagne en faveur d'une généralisation de l'assurance responsabilité familiale; de même, au cours des débats du Sénat, la Commission de la Justice émettait le souhait de voir déposer au plus tôt une proposition de loi tendant à rendre obligatoire l'assurance « RC familiale » (voir Annales du Sénat du 29 avril 1976, page 2008).

Répondant à cette préoccupation, nous avons pris au début de 1976, les contacts opportuns auprès des spécialistes et notamment auprès de l'Union Professionnelle des Entreprises d'Assurances.

La préparation de cette proposition de loi fut ensuite suspendue en raison du fait que le Secrétaire d'Etat, adjoint au Ministre des Affaires économiques, avait annoncé son intention de déposer un projet de loi et avait également pris des contacts avec l'UPEA et la Commission des assurances.

Ces travaux préparatoires ont abouti à un texte qui a recueilli une large approbation.

Il nous paraît nécessaire d'en poursuivre au plus tôt la mise au point sur le plan législatif.

Tel est l'objet de la présente proposition.

**

Sur le principe d'instaurer une assurance obligatoire pour couvrir la RC des parents, ou plus largement une RC « vie privée », il semble bien y avoir un assentiment général: les drames sociaux résultant d'une non-assurance sont fréquents. Tel est également l'avis de la Commission des assurances.

A titre exemplatif, soulignons que les statistiques indiquent que la population scolaire est actuellement d'environ 1 900 000 enfants et jeunes gens.

L'assurance RC familiale n'est souscrite que par environ la moitié des parents.

Dans l'application de ces polices RC familiale les enfants sont à l'origine d'environ la moitié des sinistres couverts, notamment à l'occasion d'accidents de roulage, générateurs de dommages financiers extrêmement lourds.

Overigens zijn er, bij ons weten, in onze wetgeving reeds een twintigtal gevallen van verplichte verzekering.

De sociale motieven waardoor deze werden ingegeven, gelden eveneens voor de wettelijke aansprakelijkheid ten aanzien van het privé-leven.

*
**

Het hierna volgende voorstel is eigenlijk bedoeld als een kaderwet. Het zal aangevuld moeten worden met verscheidene uitvoeringsbesluiten, die de bevoegde Minister, in samenwerking met onder meer de Commissie voor de verzekeringen zal dienen op te stellen en die onder meer betrekking zullen moeten hebben op het toepassingsgebied, de eenmaking van de algemene voorwaarden, de eventuele beperking van de dekking en de tarieven, alsook de wijze waarop het naleven van de verzekeringsplicht moet worden gecontroleerd.

Het lijkt eveneens wenselijk dat de uitvoeringsbesluiten voorzien in :

1. Minimum- en maximumtarieven, te bepalen op advies van de Commissie tot regeling der prijzen;
2. De oprichting van een Waarborgfonds om te voorzien in eventuele leemten van het systeem;
3. Het opstellen van een standaardpolis in overeenstemming met de wetten en verordeningen, ook al vormen deze slechts een minimum omdat het de partijen vrijstaat de dekking van het verzekeringsrisico te verruimen.

*
**

VOORSTEL VAN WET

ARTIKEL 1

Deze wet verstaat onder :

Verzekerden : degenen wier aansprakelijkheid is gedekt overeenkomstig de bepalingen van deze wet, alsmede hun rechtverkrijgenden;

Benadeelden : zij die schade hebben geleden welke grond oplevert voor de toepassing van deze wet;

Verzekeraar : de verzekeringsonderneming, door de Koning toegelaten overeenkomstig de wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen, waarmee de verzekeringnemer de overeenkomst heeft gesloten.

Verzekeringnemer : hij die het verzekeringscontract afsluit.

ART. 2

Door een verzekering overeenkomstig de bepalingen van deze wet moet worden gedekt de burgerrechtelijke aanspra-

D'autre part, notre législation comporte déjà, à notre connaissance, une vingtaine de cas d'assurance obligatoire.

Les motifs sociaux qui les ont inspirés se retrouvent tout autant à l'égard de la responsabilité civile de la vie privée.

*
**

La proposition ci-dessous constitue en réalité, une loi de cadre. Elle devra être complétée par divers arrêtés d'application élaborés par le Ministre compétent en collaboration avec la Commission des assurances notamment, en ce qui concerne son champ d'application, l'uniformisation des conditions générales, la limitation éventuelle des garanties et la tarification, comme aussi les modalités de contrôle du respect de l'obligation d'assurance.

Il paraît également souhaitable que les arrêtés d'application prévoient :

1. Les tarifs minimum et maximum à élaborer avec l'avis de la Commission pour la régulation des prix.
2. La création d'un Fonds de garantie pour couvrir les lacunes éventuelles du système prévu.
3. La mise au point d'une police type conforme aux dispositions légales et réglementaires, encore que celles-ci ne constituent qu'un minimum, la couverture étant susceptible d'être élargie librement par les parties.

P. de STEXHE.

*
**

PROPOSITION DE LOI

ARTICLE 1er

On entend, dans la présente loi :

Par assuré : les personnes dont la responsabilité est couverte conformément aux dispositions de la présente loi, ainsi que leurs ayants droit;

Par personnes lésées : les personnes qui ont subi un dommage donnant lieu à l'application de la présente loi;

Par assureur : l'entreprise d'assurances, agréée par le Roi conformément à la loi du 9 juillet 1975 relative au contrôle des entreprises d'assurances, avec laquelle le preneur d'assurance a conclu le contrat;

Par preneur d'assurance : celui qui souscrit le contrat d'assurance.

ART. 2

Doit être couverte par une assurance répondant aux dispositions de la présente loi, la responsabilité civile de toute

kelijkheid van ieder die zijn woonplaats in België heeft, en die hij kan te dragen hebben krachtens de artikelen 1382 tot 1386*bis* van het Burgerlijk Wetboek voor schade veroorzaakt door gedragingen in zijn privé-leven, met uitsluiting van iedere beroepsarbeid.

Van de toepassing van deze wet wordt uitgesloten de burgerrechtelijke aansprakelijkheid die onder andere verplichte verzekeringsstelsels valt, alsook die welke door de Koning zal worden omschreven.

De Koning kan de verzekeringsplicht uitbreiden tot schade veroorzaakt in het buitenland.

ART. 3

De Koning bepaalt de wijze waarop de naleving van deze verzekeringsplicht zal worden gecontroleerd.

ART. 4

De Koning kan het gedekte bedrag per geval beperken. Hij kan ook bepaalde categorieën van benadeelden uitsluiten van deze wet.

ART. 5

De overeenkomst kan bepalen dat de verzekerde tot een bepaald gedeelte persoonlijk in de schaderegeling zal bijdragen. De Koning kan het bedrag van die franchise beperken en nadere regels daarvoor stellen.

ART. 6

De verzekering gesloten overeenkomstig deze wet geeft aan de benadeelde een eigen recht tegen de verzekeraar.

Iedere uit deze wet voortvloeiende rechtsovereenkomstig vordering van de benadeelde tegen de verzekeraar, verjaart door verloop van drie jaar, te rekenen van het feit waaruit de schade is ontstaan.

Indien er meer dan een benadeelde is bij een zelfde ongeval, en indien het totaal bedrag van de verschuldigde schadevergoedingen het maximumbedrag overschrijdt van de dekking, bepaald overeenkomstig artikel 4, worden de rechten van de benadeelden tegen de verzekeraar naar evenredigheid verminderd.

Niettemin moet de verzekeraar die, onbekend met het bestaan van vorderingen van andere benadeelden, aan een benadeelde te goeder trouw een groter bedrag dan het aan deze toekomstige deel heeft uitgekeerd, dit gedeelte verhalen en het verdelen onder de andere benadeelden.

ART. 7

Geen uit de wet of de verzekeringsovereenkomst voortvloeiende nietigheid, exceptie of verval kan door een ver-

personne domiciliée en Belgique, qui pourrait lui incomber en vertu des articles 1382 à 1386*bis* du Code civil pour des dommages causés par des faits de sa vie privée, à l'exclusion de toute activité professionnelle.

Sont exclues de l'application de la présente loi les responsabilités civiles faisant l'objet d'autres régimes d'assurance obligatoire, ainsi que celles qui seront déterminées par le Roi.

Le Roi peut étendre l'obligation d'assurance aux dommages causés à l'étranger.

ART. 3

Le Roi fixe les modalités de contrôle du respect de cette obligation d'assurance.

ART. 4

Le Roi peut limiter le montant de la garantie par sinistre. Il peut également exclure certaines catégories de personnes lésées du bénéfice de la présente loi.

ART. 5

Le contrat peut stipuler que l'assuré contribuera personnellement, dans une certaine mesure, au règlement du dommage. Le Roi peut limiter le montant de cette franchise et en déterminer les modalités.

ART. 6

L'assurance souscrite en vertu de la présente loi fait naître au profit de la personne lésée un droit propre contre l'assureur.

Toute action de la personne lésée contre l'assureur, dérivant de la présente loi, se prescrit par trois ans, à compter du fait générateur du dommage.

S'il y a plusieurs personnes lésées dans un même sinistre, et si le total des indemnités dues excède la limite de la garantie fixée en vertu de l'article 4, les droits des lésés contre l'assureur sont réduits proportionnellement.

Cependant, l'assureur qui a versé de bonne foi à un lésé une somme supérieure à la part lui revenant parce qu'il ignorait l'existence d'autres prétentions, récupère cette partie et la répartit entre les autres lésés.

ART. 7

Aucune nullité, aucune exception ou déchéance dérivant de la loi ou du contrat d'assurance ne peut être opposée

zekeraar aan een benadeelde worden tegengeworpen, behalve die welke volgen uit artikel 4.

Een verzekeraar kan zich een recht van verhaal voorhouden tegen de verzekeringnemer en, indien daartoe grond bestaat, tegen een verzekerde die niet de verzekeringnemer is, voor zover de verzekeraar volgens de wet of de verzekeringsovereenkomst gerechtigd mocht zijn de uitkering te weigeren of te verminderen.

ART. 8

Een verzekeraar kan aan een benadeelde de beëindiging, de nietigverklaring, de ontbinding, de opzegging, de schorsing van de overeenkomst of van de dekking, uit welke oorzaak ook, slechts tegenwerpen ten aanzien van ongevallen die plaatsvinden ten vroegste na verloop van een termijn van zestien dagen na de kennisgeving door de verzekeraar van een dezer feiten.

De Koning bepaalt op welke wijze de kennisgeving geschiedt, alsmede welke overheidsorganen bevoegd zijn tot het in ontvangst nemen van de kennisgeving.

ART. 9

Ieder die zijn woonplaats heeft in België en de voorschriften, gesteld in of krachtens deze wet niet naleeft, wordt gestraft met geldboete van 26 frank tot 500 frank.

ART. 10

De bepalingen van Boek I van het Strafwetboek, met inbegrip van hoofdstuk VI en artikel 85, zijn toepasselijk op de misdrijven bedoeld in deze wet.

ART. 11

De koninklijke besluiten ter uitvoering van deze wet worden vooraf onderworpen aan het advies van de Controledienst voor de verzekeringen en van de Commissie voor de verzekeringen, ingesteld bij de wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen.

ART. 12

De bepalingen van deze wet treden in werking op de data door de Koning te bepalen.

par l'assureur à la personne lésée, en dehors de celles qui résultent de l'article 4.

L'assureur peut se réserver un droit de recours contre le preneur d'assurance et, s'il y a lieu, contre l'assuré autre que le preneur dans la mesure où il aurait été autorisé à refuser ou à réduire ses prestations d'après la loi ou le contrat d'assurance.

ART. 8

L'expiration, l'annulation, la résiliation, la dénonciation, la suspension du contrat ou de la garantie, quelle que soit leur cause, ne peuvent être opposées par l'assureur à la personne lésée que pour les sinistres survenus au plus tôt après l'expiration d'un délai de seize jours suivant la notification par l'assureur d'un des faits susdits.

Le Roi détermine les modalités de la notification, ainsi que les autorités habilitées à la recevoir.

ART. 9

Toute personne domiciliée en Belgique qui ne respecte pas les prescriptions établies par ou en vertu de la présente loi est passible d'une amende de 26 à 500 francs.

ART. 10

Les dispositions du Livre I du Code pénal y compris le chapitre VI et l'article 85 sont applicables aux infractions prévues par la présente loi.

ART. 11

Les arrêtés royaux pris en exécution de la présente loi seront soumis à l'avis préalable de l'Office de Contrôle des assurances et de la Commission des assurances, institués par la loi du 9 juillet 1975 relative au contrôle des entreprises d'assurances.

ART. 12

Les dispositions de la présente loi entrent en vigueur aux dates fixées par le Roi.

P. de STEXHE.
M.-A. PIERSON.
G. RYCKMANS-CORIN.